

VI. НАУКОВІ ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗАКОНОПРОЕКТУ

Науковий висновок кафедри кримінального процесу та криміналістики Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка щодо проекту Закону України «Про внесення деяких змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо вирішення окремих питань здійснення досудового розслідування» № 7635 від 05.08.2022р.

Кафедра кримінального процесу та криміналістики навчально-наукового інституту права отримала запит щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо вирішення окремих питань здійснення досудового розслідування» № 7635 від 05.08.2022 р.

Законопроектом пропонується вдосконалити правове регулювання дотримання процесуальних строків на досудовому розслідуванні, пришвидшення вирішення окремих питань на цій стадії кримінального процесу та вдосконалити питання щодо оскарження процесуальних рішень стороною захисту на досудовому розслідуванні.

За результатами розгляду поданого законопроекту вважаємо за необхідне зазначити таке.

1. Проектом передбачається доповнити ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) таким терміном як процесуальна дія, під якою слід розуміти будь-яку дію (крім слідчої та оперативно-розшукової), вчиненої

слідчим, дізнавачем, прокурором, слідчим суддею, судом у ході кримінального провадження. Дана дефініція, на нашу думку, є недосконалою та суперечить доктринальним положенням кримінального процесу з огляду на наступне:

Діяльність дізнавача, слідчого, прокурора, слідчого судді та суду за своїм змістом передбачає проведення різноманітних дій, які передбачені на нормативному рівні в КПК України. В силу зазначеного в доктрині кримінального процесу вони отримали загальну назву «процесуальні дії», тобто такі дії учасників кримінального провадження, які передбачені КПК України та спрямовані на виконання його завдань (ст. 2 КПК України). Завдяки цьому поняття процесуальної дії є родовим поняттям по відношенню до його окремих видів: слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, судових дій та інших процесуальних дій. Кожен вид зазначених процесуальних дій в доктрині кримінального процесу має свої властиві ознаки. Наприклад, під слідчими (розшуковими) діями слід розуміти ту частину процесуальних дій,

перелік яких передбачений Главою 20 КПК України та які спрямовані на збирання (виявлення, фіксацію) та перевірку доказової інформації у конкретному кримінальному провадженні.

Не є вдалим формулювання зазначеної дефініції з огляду на те, що в ній використовується термінологія, яка є застарілою та не передбачена чинним КПК України. В цьому контексті слід зазначити, що оперативно-розшукова діяльність не охоплюється кримінальним процесом, а існує поза його межами та отримала свою правову регламентацію в Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність». Саме тому дефініція у КПК України процесуальної дії не може містити словосполучення «оперативно-розшукова діяльність».

2. Проектом передбачається доповнити ст. 53 КПК України положенням про те, що «залучення безоплатного захисника для окремої процесуальної дії або слідчої дії допускається лише за згодою підозрюваного, обвинуваченого». В цьому контексті слід зазначити, що до учасників кримінального провадження зі сторони захисту віднесено захисника. Поняття «безоплатного захисника» в КПК України не передбачено. Тому зазначене положення проекту необхідно привести у відповідність до закону України «Про безоплатну правову допомогу».

3. Проектом передбачається доповнити КПК України статтею 201–1. Особливості апеляційного оскарження тримання під вартою. Слід зазначити, що чинний КПК України вже містить ст. 201–1 Скасування запобіжного заходу. Таким чином зазначене положення законопроекту суперечить правилам нормотворчості, оскільки призведе до існування двох статей з різними назвами у чинному КПК України. Крім того, запропонована законопроектом стаття містить положення щодо апеляційного оскарження ухвали про тримання під вартою, а отже повинна міститись в Главі 31 КПК України.

4. Потребує додаткової аргументації доповнення чинного КПК України ст. 214–1. Виявлення ознак нового кри-

мінального правопорушення під час досудового розслідування. Мова йде про необхідність винесення слідчим чи прокурором постанови про самостійне виявлення у ході досудового розслідування ознак нового кримінального правопорушення. У зв'язку із цим постає ціла низка питань: що слід вважати під «новим кримінальними правопорушенням»?; чому зазначену постанову не може прийняти дізнавач?; чи є необхідність змінювати існуючий загальний порядок початку здійснення досудового розслідування (ст. 214 КПК України) шляхом внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР на винесення додаткової постанови про самостійне виявлення ознак кримінального правопорушення? В цьому контексті слід зазначити, що винесення постанови про початок досудового розслідування в порядку, встановленому ст. 615 КПК України, слід розглядати як виняток із загального правила в умовах воєнного стану на території України у випадку відсутності технічної можливості доступу до ЄРДР.

Підсумовуючи викладене, можемо зробити такий узагальнюючий висновок. Запропонований проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо вирішення окремих питань здійснення досудового розслідування» № 7635 від 05.08.2022р. містить ряд недоліків, які потребують доопрацювання.

У даному висновку викладено положення, які відображають суб'єктивну позицію автора, яка не підлягає оприлюдненню в офіційних документах.

Висновок підготовлений завідуючою кафедри кримінального процесу та криміналістики Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка кандидатом юридичних наук, доцентом Опеною Костюченко спільно із професором кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктором юридичних наук, доцентом Володимиром Гринюком.